

Ραψωδία Α στιχ.121-188

Θεματικό κέντρο: Σύγκρουση Αχιλλέα - Αγαμέμνονα

- Η προηγούμενη ενότητα δημιούργησε τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να ενταθεί η σύγκρουση (επιβράδυνση→χαλάρωση/ δόθηκαν τα ιδιαίτερα γνωρίσματα των δύο ηρώων: **Αχιλλέας**= δύναμη, **Αγαμέμνων**= αξίωμα)
- Τώρα έχουμε «αγώνα λόγων» με διακυμάνσεις της έντασης:
 - Αχιλλέας**: επιχειρηματολογεί χωρίς υποκειμενισμό, αναφέρεται σε όλους τους Αχαιούς (ήπιος τόνος) (στιχ.121 κ.εξ).
 - Αγαμέμνων**: κάνει προσωπικό το θέμα (ένταση) (στιχ.132-140)
Αναβάλλει τη λύση του προβλήματος γι αργότερα και αναγνωρίζει τη γενναιότητα Αχιλλέα (χαλάρωση) (στιχ 141-148)
 - Αχιλλέας**: εκφράζει οργή, θίγεται το «εγώ» του, νιώθει ότι θίγεται η τιμή στο πρόσωπό του (στιχ 172)
και αιτιολογεί αυτό το συναίσθημα (αχαριστία /αναίδεια Αγαμέμνονα)
Απειλεί με φυγή (στιχ 170) (ένταση)
 - Αγαμέμνων**: δεν αναφέρεται στις κατηγορίες
Μιλά για τη δική του τιμή (στιχ.175-176)
Απ' τη μια αναγνωρίζει τη δύναμη / αξία του Αχιλ (στιχ 179)
Τον μειώνει απ' την άλλη, λέγοντας ότι είναι δώρο Θεού η παλληκαριά
(κορύφωση δραματικότητας)

Ήπιος τόνος - χαλάρωση - ένταση - Κορύφωση δραματικότητας

Τεχνικές αφήγησης : εναλλαγή διαλόγου-περιγραφικής αφήγησης,

για να εξηγηθεί η ψυχική κατάσταση των πρωταγωνιστών.

Πολιτιστικά στοιχεία: Πληροφορίες για ληστρικές επιδρομές- διανομή λείας(λάφυρα) σύμφωνα με τη θέση του καθένα.

Χαρακτηρισμός ή ηθογράφηση προσώπων είναι ο εντοπισμός των γνωρισμάτων της προσωπικότητάς τους (όχι της συναισθηματικής τους κατάστασης). Είναι δηλαδή η αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της δράσης τους και γίνεται:

- Μέσα από τις σκέψεις, τα λόγια, τις πράξεις ηρώων
- Μέσα από τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τα λόγια άλλων για τους ήρωες
- Μέσα από αναφορές, σχόλια, υπαινιγμούς του ποιητή.

ΗΘΙΚΗ

- **Τιμή** - η τιμή που αποκτούν οι ήρωες με τις πράξεις τους έχει και ουσιαστική αξία, αφού το γέρας (= λάφυρο) ήταν η έμπρακτη απόδειξη της εκτίμησης εκ μέρους των συμπολεμιστών τους. (στ. 163,172)
 - Ο Αχιλλέας αγανακτεί, γιατί δεν τον τίμησαν, όπως του άξιζε,
 - ο Αγαμέμνωνας αγανακτεί, γιατί ο Αχιλλέας δεν τον τιμά ως αρχιστράτηγο.

Η **λαχτάρα της τιμής** η τόσο σημαντική για τον ομηρικό ήρωα κυριαρχεί στην ψυχή και των δύο και γίνεται η αφορμή της σύγκρουσης.

- Το ζεύγος **λόγος και πράξη** παρουσιάζεται στο έπος με διαφορετικούς τρόπους και εκφράσεις. (Λόγος - έργο/ λόγο - χέρι/ σωματικά -πνευματικά χαρίσματα). Άλλοτε είναι αντιθετική η σχέση τους και άλλοτε συμπληρώνει η μια έννοια την άλλη για να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Ασκήσεις:

- 1.Περίληψη του κειμένου.
- 2.Να χαρακτηριστούν οι ήρωες Αχιλλέας και Αγαμέμνωνας από την ενότητα.
3. Ποια συναισθήματα προκαλούνται στην ψυχή του ακροατή κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης;
4. Ποιος από τους δύο ήρωες κερδίζει μέχρι αυτή τη στιγμή την υποστήριξή σας; Αιτιολογήστε την άποψή σας.

Ο ρόλος του επιθέτου στον Όμηρο

- I. Υπάρχουν επίθετα στερεότυπα (τυπικά), που δεν προσθέτουν τίποτα στο νόημα της φράσης που βρίσκονται αλλά χρησιμοποιούνται σταθερά για ένα πρόσωπο ή πράγμα (π.χ. *συγνεφοσυνάχτης Δίας, πολυμήχανος Οδυσσέας, μακροσαγιτάρης Απόλλωνας, ξακουστός Αχιλλέας, στρατοκράτορας Αγαμέμνονας*). Κάποιες φορές όμως είναι φορτωμένα σημασιολογικού βάρους και υπογραμμίζουν το νόημα της φράσης.

- II. Υπάρχουν επίθετα παραδοσιακά, πλάσματα της Ομηρικής φαντασίας με σκοπό τη λεπτομερειακή περιγραφή κάθε στοιχείου της φύσης. (*πολύδεντρο νησί, πολύτρυπα σφουγγάρια, αμμουδάτη Πύλος, ανεμόδαρτα κάστρα, γαλαζόπλωρα καράβια*).

- III. Υπάρχουν επίθετα που το νόημά τους ενισχύει το νόημα του κειμένου, σταματούν την προσοχή μας, δεν έχουν απλά διακοσμητικό χαρακτήρα, αλλά χαρακτηρίζουν το ουσιαστικό. (π.χ. *καλοφτιαγμένο κράνος, γερά κοντάρια, θεόρατο σκουτάρι*)
Επομένως , οι κατηγορίες ομηρικών επιθέτων είναι:
τυπικά, περιγραφικά, χαρακτηριστικά

Τυπικές εκφράσεις- τυπικές λέξεις: στην επική ποίηση υπάρχουν ορισμένες φράσεις- λέξεις που επαναλαμβάνονται απaráλλαχτες ή ελαφρώς παραλλαγμένες και μάλιστα σε συγκεκριμένες θέσεις μέσα στους στίχους.

Οι επαναλαμβανόμενες αυτές φράσεις - λέξεις ονομάζονται **εκφραστικοί τύποι** (αλλιώς λέγονται: **τυπικές εκφράσεις- λέξεις**) και είναι ένα ενδεικτικό στοιχείο για την προφορική σύνθεση, εκτέλεση και διάδοση των επών.(π.χ. τυπικές εκφράσεις « Της αντιμίλησε ο Τηλέμαχος με φρόνηση και γνώση», « τότε απάντησε», «έτσι μιλώντας», «αυτά είπε και εκάθισε») και τυπικές λέξεις («η Πηνελόπη σκεφτική και φρόνιμη» «η γλαυκόματη Αθηνά», « Ο κοσμοσεΐστης Ποσειδών», «ο Τηλέμαχος, φρόνιμος πάντα και με γνώση», «ο Ερμής, ψυχοπομπός και αργοφονιάς»)